

SBĚR DAT

Kvantitativní výzkum

STANDARDIZOVANÉ POZOROVÁNÍ

- jasně formalizované
- je definován cíl pozorování, přesná lokalizace, časový harmonogram, soubor objektů/subjektů pozorování, pozorované jevy a případně i jejich očekávané projevy
- zjišťované informace je nutné zaznamenávat do připraveného záznamového archu, na kterém jsou rozpracovány pozorovací kategorie (např. frekvence určitých jevů, jejich časová identifikace)
- záznamový arch – snadná orientace, jednoduché zapisování
- výzkumníkova vlastní konstrukce nebo dokonalé prostudování

STANDARDIZOVANÉ POZOROVÁNÍ – PŘ.

- Cíl standardizovaného pozorování – analýza práce se signalizačním zařízením na oddělení XY
- Pozorované kategorie
 - četnost použití patientské signalizace během denní a noční služby
 - číslo pokoje (např. z důvodu testování hypotézy, že pacienti ležící na pokojích umístěných blíže k sesterně/pracovně sester apod. používají signalizační zařízení častěji než pacienti ležící ve vzdálenějších pokojích)
 - čas počátku signalizace
 - čas odpovědi (zjištění důvodu využití signalizace pacientem nebo počátek případné intervence apod.) ošetřovatelského personálu

- důvod využití signalizace pacientem; zde je třeba mít předem definované oblasti, jako např.:

- potřeba toalety
- žádost o pití
- bolest
- dokapání infúze
- potřeba podání nějakého předmětu
- potřeba změna polohy
 - deficit informací
 - jiné

Tuto kategorii by bylo možné dále rozpracovat dle diagnóz/diagnostických jednotek nebo terapeutického výkonu apod.

V takovém případě je nutné mít připravený seznam diagnóz/diagnostických jednotek nebo terapeutických výkonů, jako např.

- diagnostické jednotky:
 - zlomenina krčku stehenní kosti
 - zlomenina jamky kyčelního kloubu
 - zlomenina hlezenního kloubu
 - zlomenina hlavice pažní kosti
 - zlomenina obratle
 - jiné

- terapeutické výkony (zde je možné výzkum přímo zaměřit nebo rozšířit na určení indikace terapeutického výkonu, tedy pro jakou diagnózu/diagnostickou jednotku byl pacient přijat - opět by bylo třeba do záznamového archu rozepsat jednotlivé diagnózy/diagnostické jednotky):
 - předoperační příprava při akutním příjmu pacienta
 - předoperační příprava při plánovaném příjmu pacienta
 - konzervativní léčba
 - pooperační péče (např. rozdělena dle pooperačních dnů)
 - jiné

Při analýze dat je pak možné stanovit vztah mezi např. diagnostickou jednotkou a nejčastějším důvodem využití signalizačního zařízení apod.

- četnost odpovědí na signalizaci dle profese zdrav. pracovníka
 - všeobecná sestra
 - se středoškolským vzděláním
 - s vyšší odbornou školou
 - s vysokoškolským vzděláním
 - zdravotnický asistent
 - ošetřovatel/ka
 - sanitář/ka
 - jiné

- četnost potřeby intervence lékaře
 - změna medikace
 - podání informací
 - jiné

ROZHOVOR

- standardizovaný
 - osobním rozhovorem (tváří v tvář) tazatele a respondenta
 - telefonické interview
- tazatel zapisuje veškeré respondentovy odpovědi do předem připravovaného záznamového archu

DOTAZNÍK

Požadavky na dotazník:

1. **účelově technické** - otázky by měly být formulovány tak, aby respondent mohl co nejpřesněji odpovědět na to, co výzkumníka zajímá
2. **psychologické** – získat si respondentovu ochotu dotazník vyplnit; dotazník by měl u respondenta vzbuzovat dojem, že je jeho vyplnění snadné, příjemné a především smysluplné; formulace otázek v dotazníku by měly u respondenta vzbuzovat dojem bezpečí, tedy prostor pro pravdivé odpovědi
3. **srozumitelnost** - otázky by měly být formulovány tak, aby jim respondent rozuměl; veškeré instrukce k vyplňování by měly být formulovány stručně a jasně, aby respondenta zbytečně nezatěžovaly či nezdržovaly a aby bylo patrné, jak má při vyplňování postupovat

DOTAZNÍK

Aspekty tvorby dotazníku

a) celkový dojem dotazníku

Je žádoucí, aby dotazník působil na první pohled upraveně, protože tak může pozitivně ovlivnit respondenta

- Úvodní textu
 - vzbudit zájem respondenta, vysvětlit cíl výzkumu a význam jeho odpovědí pro řešení praktického problému
 - apelovat na spolupráci dotazovaného, zdůraznit smysl jím poskytnutých informací (výhodné je uvedení efektu či dopadu daného výzkumu na společnost, případně i osobní prospěch respondenta)
 - přesvědčit/vysvětlit nutnost vyplnění celého dotazníku
 - určit termín a způsob navrácení vyplněného dotazníku
 - ujistit respondenta o zachování anonymity
 - přiblížit čas potřebný k vyplnění dotazníku (doba potřebná pro vyplnění dotazníku by neměla přesáhnout 20 minut, vhodný počet otázek se pohybuje kolem rozmezí 25 – 50 otázek, ale vždy záleží na účelu a druhu výzkumu)

PŘÍKLAD ÚVODNÍHO TEXTU

Vážená paní, vážený pane,
jmenuji se a studuji

V rámci své bakalářské práce provádím průzkum, jehož cílem je

Z tohoto důvodu bych Vás chtěl(a) požádat o vyplnění přiloženého dotazníku, které Vám zabere maximálně 15 minut.

Téma mě zaujalo protože/Toto téma je velice aktuální protože /Získání nových informací přináší podklady pro zlepšení ošetrovatelské péče..... .

Dotazníky jsou zcela anonymní a získané odpovědi budou využity čistě pro účely vypracování mé bakalářské práce.

Vyplněný dotazník, prosím, vložte do přiložené obálky a vhodte do krabice označené „výzkum“ u vchodu na oddělení.

Zpracované výsledky budou od července tohoto roku k dispozici pro respondenty na vyžádání na adrese@..... .

Děkuji za Vaši ochotu a čas

Jméno a podpis výzkumníka

DOTAZNÍK

b) formulace jednotlivých otázek

Otázky musejí být stručné a jasné, tak aby jejich zodpovězení nevyžadovalo např. několikanásobné pročtení. Dále je třeba při volbě slov a celkové formulaci otázek zohledňovat populaci, pro niž je daný dotazník určen, tedy např. pro laickou veřejnost nevyužívat odborné termíny apod.

V dotazníku určeném pro odborníky v určité oblasti je naopak vhodné zařadit obecně užívanou odbornou terminologii. V každém případě by se měl výzkumník vyhnout zařazení zkratk do svých otázek. Výjimku samozřejmě tvoří plošně užívané a společností uznávané zkratky (např. míry, váhy, apod.)

DOTAZNÍK

c) druhy otázek

- Otevřené
- Uzavřené
- Polouzavřené
- Filtrační
- Škály

OTEVŘENÉ OTÁZKY

- nepředkládáme respondentovi žádné varianty odpovědí, může se tedy vyjádřit zcela svobodně a svými slovy
 - **volné** - respondentovi je ponechána při formulaci jeho odpovědi absolutní volnost
 - **asociační** - respondent má uvést slovo, které si uvědomí jako první při reakci na uvedený pojem
 - **projekční** - respondent dokončuje předloženou nedokončenou větu, povídku, příběh, obrázek (předložený obrázek znázorňuje dialog dvou postav, přičemž úkolem respondenta je doplnit reakci jedné z postav) či tematický námět (na základě předloženého obrázku respondent vymýšlí příběh nebo popisuje, co se na obrázku děje, případně co by se mohlo stát)

OTEVŘENÉ OTÁZKY

- Výhody – doplnění informací
- Nevýhody – náročnější na analýzu

○ Př.

Uvedte, jak si představujete, že by měl vypadat pracovní oděv všeobecné sestry:

.....

.....

UZAVŘENÉ OTÁZKY

- Respondentovi předkládáme předem stanovené možnosti či varianty odpovědí na danou otázku, ze kterých si musí vybrat
- Výhody - rychlé a snadné vyplnění otázky a také nasměrování respondenta na oblast zájmu výzkumníka
- Nevýhody - nabízené možnosti nemusejí respondentovi vyhovovat, je nucen vybrat pouze takovou možnost, která nejvíce odpovídá jeho variantě; umožňuje respondentovi vybrat si některou z nabízených možností odpovědí u otázek, kterým nerozumí nebo nezná odpověď

UZAVŘENÉ OTÁZKY

- Při **tvorbě uzavřených otázek** je nutné respektovat **2 pravidla**:
- „1. Kategorie použité pro uzavřené otázky musí představovat soubor vyčerpávající všechny možné alternativy odpovědí.
- 2. Všechny kategorie se musí vzájemně vylučovat; nesmí být možné zařadit odpověď do více než do jedné z kategorií.“ (DISMAN, 2002, s 128)

UZAVŘENÉ OTÁZKY

- **dichotomické** (alternativní) - připouštějí pouze dvě možnosti (např. ano - ne, muž - žena, dobrý - špatný)

Př. Byl(a) jste při příjmu seznámen(a) s provozním řádem oddělení? ANO - NE

- **polytomické**
 - výběrové - možnost výběru jen jedné varianty
 - výčtové - možnost výběru několika variant
 - s uvedením pořadí variant - možnost diferenciacce mezi variantami a určování jejich pořadí

UZAVŘENÉ OTÁZKY - POLYTOMICKÉ

➤ **výběrové**

Př. Považujete ošetrovatelskou péči na oddělení XY za:

- a) nadprůměrnou
- b) průměrnou
- c) podprůměrnou

➤ **výčtové**

Př. Jaké sportovní aktivity provozujete? (Ize označit více možností)

- a) běh
- b) lyžování
- c) jízdu na kolečkových bruslích
- d) plavání

UZAVŘENÉ OTÁZKY - POLYTOMICKÉ

➤ s uvedením pořadí variant

Př. Který z dopadů hospitalizace na pacienta považujete za nejzávažnější? (seřadte od nejzávažnějšího k nejméně závažnému /oznámkujte jako ve škole:

1 – nejlehčí dopad - 5 nejzávažnější dopad)

sociální izolace pacienta – finanční zátěž – omezení volného pohybu – podrobení se terapeutickým výkonům – informační deficit

POLOUZAVŘENÉ OTÁZKY

- využívá se v případě, kdy nelze obsáhnout nabízenými kategoriemi možnosti odpovědí; jedná se o připojení kategorie „jiné“ (kde respondent doplňuje informace) mezi výčet alternativ odpovědí

Př. Jakým způsobem získáváte informace o své nemoci?

- a) informace nevyhledávám
- b) z internetu
- c) z odborné literatury
- d) od lékaře/ sestry
- e) jinak (vypište).....

FILTRAČNÍ

- podle odpovědi rozdělují respondenty na dvě skupiny, jedna skupina pokračuje následující otázkou, druhá skupina např. již v dotazníku nepokračuje nebo pokračuje otázkou č. xy

Př. Prodělal(a) jste během svého života operační zákrok v celkové anestezii?

ANO – NE (další otázka je určena pouze pro respondenty, kteří odpověděli ANO)

ŠKÁLY

- využíváme je pro měření názorů a postojů; škály nezjišťují, zda pouze daný jev nastal či ne, ale i stupeň hodnocení respondentova vnímání tohoto jevu
- rozeznáváme škály:
 - **verbální** (slovně vyjádřené: velice spokojen(a) – spokojen(a) – nevím/nemohu posoudit – nespokojen(a) – velice nespokojen(a))
 - **číselné** (známkování jako ve škole: 1 – nejlepší, 5 – nejhorší)
 - **grafické** (např. „obličejíčky“, vizuální analogová škála bolesti)

ŠKÁLY

- sudý počet nabízených možností - nutí respondenta zaujmout nějaký postoj
- lichý počet možností - umožňuje respondentovi odpovědět „nevím“/“nemohu posoudit“ apod.

DOTAZNÍK

d) manipulace s dotazníkem

především komfort respondenta, je třeba zohlednit např.

- kvalitu papíru – tloušťku
- čitelnost písma
- formát papíru

Pořadí otázek:

otázky vzbuzující zájem respondenta (není nutné se více soustředit) - meritorní otázky – méně závažné (není nutné se více soustředit)

ANALÝZA DOKUMENTŮ

kvantitativní metoda, při které je nutné mít předem definované kvantitativní jednotky, ve kterých bude sdělení měřeno

Rozeznáváme dvě úrovně jednotek:

- **záznamové jednotky** – měří rozsah, má úzké zaměření
- **kontextuální jednotky** – vychází z nich kategorizace, má širší zaměření
- Samotná analytická činnost pak spočívá nejen ve statistickém zpracování získaných dat, ale také k potvrzování či vyvracení předpokládaných vazeb a vztahů

